

ІСТОРИЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

УДК 37.013:39

DOI: 10.31499/2618-0715.2 (7).2021.244861

МОЛОДІЖНІ ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЇХ ДІЯЛЬНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ЕТНОПЕДАГОГІКИ ЗАХІДНИХ УКРАЇНЦІВ

Русин Галина, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ, Україна
ORCID ID 0000-0001-9601-5466
E-mail: grusyn@gmail.com

У статті автором проаналізовано діяльність молодіжних організацій з вираженою народно-педагогічною складовою. Відзначено, що поступальний розвиток цих організацій набув рис системності на переломі ХХ століття. Громадський рух в учнівському середовищі пов'язаний з утворенням у багатьох навчальних закладах Західної України класних громад. За їх допомогою створювалися українські літературні гуртки, театри, світлиці, що, з одного боку, сприяли самоосвіті молоді, з іншого – відображали накопичений упродовж століть народно-педагогічний досвід навчання й виховання дітей.

Ключові слова: Західна Україна, молодіжні організації, освіта, етнопедagogіка, родина, мова, віра, громада

YOUTH PUBLIC ORGANIZATIONS AND THEIR ACTIVITIES IN THE CONTEXT OF ETHNIC PEDAGOGICS OF WESTERN UKRAINIANS

Rusyn Halyna, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy of Primary Education, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-9601-5466
E-mail: grusyn@gmail.com

This article analyzes the activities of children and youth organizations with a pronounced national pedagogical component. It is noted that the progressive development of these organizations acquired the features of consistency at the turn of the 20th century. Social movement in the student environment is associated with education in many educational institutions in Western Ukraine's school communities. With their help, Ukrainian literary circles, theatres, libraries were created, which, on the one hand, contributed to the youth's self-education, on the other – reflected the people's pedagogical experience of teaching and upbringing of children accumulated over centuries; student societies often issued their periodicals.

The ethnopedagogical component of the activities of created youth organizations and movements ("Sokil", "Sich", "Plast", "Lugh", "Kamenyary", "Dorist", etc.) is analyzed. People's pedagogical foundations of their activities expressed in moral and ethical principles, included, as a rule, the upbringing of a healthy body and spirit of the young generation of the Ukrainian nation, love for Ukraine, concern for the national honour, the development of a strong character, ability and aptitude for daily work and cohesion. The connection between the content of the activities of youth organizations and movements and the leading ethnopedagogical concepts is highlighted: Family

(these public organizations declared and embodied the enduring value of the Ukrainian family as the most important unit of national education and the formation of a Ukrainian patriotic character), language (all youth societies of the late XIX – early decades of the 20th century were Ukrainian-speaking and considered the Ukrainian language as an indispensable basis for their nationally oriented activities), Faith (each of the youth organizations had representatives of Christian churches, most often – Greek Catholic), Society (each of such organization was itself a community, implemented a social model of functioning and management; the collective nature of decision-making provided youth organizations with wide popularity and respect among the Western Ukrainian national-conscious community).

Keywords: Western Ukraine, organizations, education, Ethno pedagogy, family, language, Faith, Society.

Постановка проблеми. Розвиток етнопедагогіки українців на західноукраїнських землях ґрунтується на історичній реконструкції означеного процесу на засадах етнодемографічних, соціально-політичних та соціокультурних чинників. Етнопедагогіка як наука про народну педагогіку має достатній науково-педагогічний дослідницький потенціал, і в той же час існує чимало «білих плям» в історії народно-педагогічних знань, що потребують виваженого, об'єктивного історико-педагогічного підходу.

Західноукраїнські землі в цьому відношенні мають свою виражену специфіку – соціокультурну (як окремий регіон України, що характеризується своєю полікультурністю, полімовністю, традиційними міжкультурними відносинами різних етносів та народностей).

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Попри великий потенціал, закладений у громадському відношенні «весною народів», М. Возняк (1924) оцінює середину XIX століття як період марнот і втрачених можливостей для української громади та її прагнень, оскільки, на його думку, «весна народів» захопила українців «неприготованими до громадського життя».

Друга половина XIX століття позначилася заснуванням чи не найбільш народно-педагогічно орієнтованої громадської організації українців у Західній Україні – «Просвіти» (1868 р.), «Рідної школи» які стали основними осередками молоді. Діяльність цих товариств досить ґрунтовно вивчена істориками Р. Гаратом (2005), М. Дядюк (2002) І. Зуляк (2009) О. Потіхою (2019), С. Перським (1932), Г. Сварник (2009) та ін.

Мета – розкрити діяльність дитячих та молодіжних організацій та їх діяльність в контексті етнопедагогіки західних українців.

Виклад основного матеріалу. Серед найбільш впливових громадських організацій Західної України, які визначали певною мірою місце і роль народної педагогіки в українському середовищі краю, ми відзначаємо, насамперед:

1. «Рідну школу» («Руська трійця», згодом – «Руське Педагогічне Товариство», згодом – «Українське педагогічне товариство»).

2. «Просвіту» як організацію широкого спектру діяльності, яка, однак, визначала культурно-освітню специфіку всього громадського життя українців, особливо з кінця XIX століття.

3. Дитячі й молодіжні громадські організації, що мали виражену народно-педагогічну складову – «Сокіл», «Пласт», «Луг» та інші.

Відаємо належне кількісним і якісним показникам діяльності названим вище організаціям, які, на нашу думку, акумулювали в собі найбільш відчутний

народно-педагогічний досвід українців у західноукраїнському регіоні і найбільш ефективно використовували його в своїй діяльності національно-культурницького характеру.

Р. Кирчів (2008) зазначає, що збереженню народних традицій у західноукраїнському соціумі сприяли численні *українські культурно-освітні організації, громадські товариства й церква*, що спостерігалось упродовж усього періоду, але набуло рис системності на переломі ХХ століття, і аж до радянської окупації західноукраїнських земель [1, с. 7].

Громадський рух в учнівському середовищі втілювався у створення в багатьох навчальних закладах освіти західноукраїнського краю (в першій половині ХХ століття) класних громад («клясові громади»). Так, у Коломийській українській гімназії (як свідчить її звіт за 1920 / 21 н.р.), «під наглядом клясових опікунів вибирали собі ученики клясові старшини під приводом клясових вїтїв. Старшина уважала на поведене учеників в школі і поза школою та судила дрібніші провини. В кількох клясах заведено пополудневі збірні лекції для слабших учеників, на яких здібніші ученики безкорисливо помагали в науці своїм товаришам. Рівно ж заведено в деяких клясах клясову касу, якої фондів, зложених з щомісячних датків учеників, уживано на дрібні запомоги для найбідніших в клясі і на прикрашене шкільної салі» [2, ДАІФО].

Коломийська учнівська громада складалася, значною мірою, з учнів-українців. Водночас відсоток учнів інших національностей завжди був досить відчутним, що свідчить про престижність навчання в українській гімназії Коломиї та високий рівень кваліфікації українських педагогів у системі освіти повіту. Про це свідчать архівні матеріали; так, у 1920 / 21 н.р. відсоток учнів-українців у різних класах гімназії коливався від 19,7 % до 58 %, як це представлено на Рис. 1.

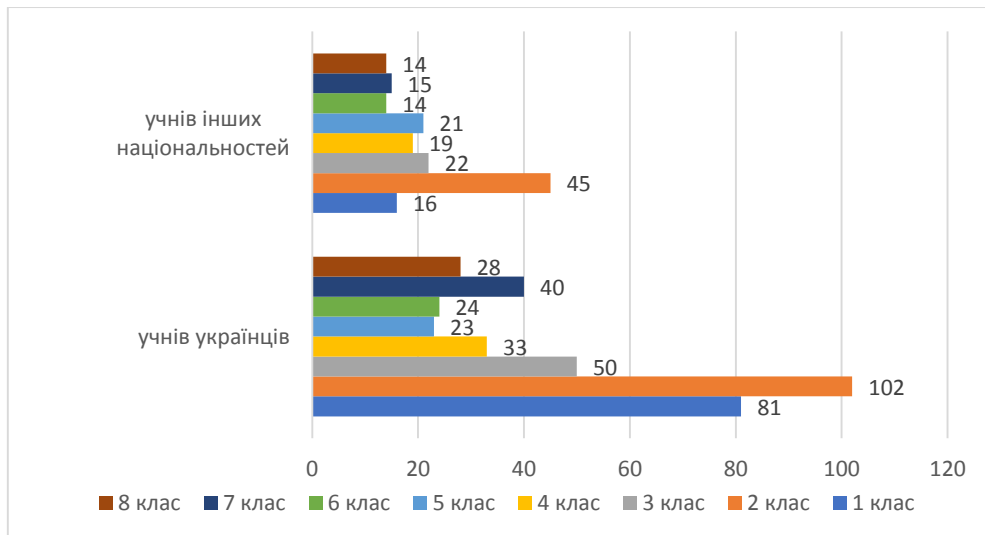

Рис. 1 Співвідношення учнів української та інших національностей у Коломийській українській гімназії у 1920\21 н.р., у кількості учнів у 1-8 класах гімназії [2, ДАІФО].

Культурно-просвітницька та самоосвітня діяльність в учнівському середовищі часто реалізувалася у вигляді літературних українських гуртків,

театрів, світлиць. Їх ефективність як сучасники, так і більш пізні дослідники оцінюють по-різному; це залежало від активності місцевих громад та їх зацікавленості в національно-патріотичному розвитку дітей та молоді. Так, у Коломийській українській гімназії у 1920 / 21 н.р. діяв літературно-науковий гурток («літературно-научний кружок»), щодо якої звіт цієї гімназії свідчив так: «У загалу старшої молодіслідне було немале зацікавлене справою самоосвіти. Свідомішіюдиницізголошували ся з відчитами і рефератами на преріжні теми. З часом зацікавлене почало слабнути. В першім півроцішк.р. 1920 / 21 було 5 відчитів з области естетики, штуки і літератури і про міжнародну мову (есперанто). З весною діяльність кружка устала. Заповіджені відчити (виготовлені) не могли вже відбути ся з браку аудиторії мимо того, що проф. М. Роздольський щиро опікував ся тим кружком і давав ему всяку можливу поміч» [2, ДАІФО].

Названі гуртки, клуби і театри активно долучалися до відзначення пам'ятних для українських громад Західної України дат і подій. Так, учні Коломийської української гімназії у 1920 / 21 н.р. влаштували святковий «поранок» 10 березня 1921 року: «60-ту річницю смерти Тараса Шевченка звеличала молодіж нашої гімназії сьвяточним поранком з вокально-музичною програмою для 10 марта 1921. Із-за надзвичайного зацікавленя, яке викликало се сьвято у молодіжи повторено сьвяточний поранок 13 марта 1921 тому, що при першім виконаню програми не могли помістити ся в салівсїучастники» [2, ДАІФО].

Так само пишно відзначила громада Коломийської гімназії річницю пам'яті Івана Франка: «П'яту річницю смерти Івана Франка звеличала молодіжсьвяточним концертом, що відбув ся дня 25 мая 1921» Зауважимо, що всі зароблені з таких концертів кошти молодіжна громада гімназії призначала на допомогу нужденним учням у їх прагненні отримати гімназійну освіту. Товариство «Рідна школа» та Наукове товариство імені Шевченка у Львові долучалися до видання збірничків сценаріїв дитячих свят, що мали не лише педагогічний, але й виразний народно-педагогічний змісті, як, наприклад, «Діточесьвято» М. Козоріса (1914) [3, с. 15]. У цьому сценарному збірничку, окрім суто сценарних характеристик, своєрідно представлено утиски з боку окупаційної влади в Галичині, що переслідувала різні громадські рухи й спілки: «Отже, тоті ученики хотіли собі устроїти Шевченківське сьвято. Але давнійше не так було, я ктепер. Тепер вільно... А тогдимусіли студенти ховати ся зі совім обходом десь поза містом, щоб їх ніхто не бачив. ОТ вони зійшли ся в одній хаті, позаслонювали вікна, накупили сьвічечок і позапалювали... там співали вони пісні, говорили вірші і грали на скрипцях. .... Хоч мусіли крити ся, а такой віддали честь нашому батькови Тарасови. А ми маємо все: і хату і є кому навчити пісень, то чому не малиб і ми устроїти собі такого сьвята? Ні, ми мусимо також показати, що ми діти України, що і ми цїнимо і любимо нашого Кобзаря» [3, с. 4–6].

Управа клубу «Рідна хата» зверталася до Товариства ім. Петра Могили у Луцьку з проханням підтримати урочистості з приводу десятої річниці пам'яті С.Петлюри: «управа клубу «Рідна Хата» 24 травня б.р. організовує обход десятої річниці смерти українського національного героя св.п. Симона Петлюри. В цих цілях Управа клубу виділила спеціальний Комітет, доручаючи йому організувати

цей обход при участі найширшого громадянства і як найбільш урочисто. Повідомляючи про це, Комітет по організації обходу просить Вас допомогти Комітетові в кращій організації нашої національної урочистості, делегуючи свого представника на Громадські Збори, що відбудуться в клубі «Рідна Хата» в Луцьку 28 квітня ц.р. о год. 7 вечера, уповноважуючи його до участі в Комітеті, як рівнож до асигнування на видатки, зв'язані з обходом, установленої на вищезгаданих Зборах суми» [4, ДАВО].

Викликає цікавість тематика випускних письмових робіт учнів Коломийської української гімназії у 1920 / 21 н.р.; так, учням пропонувалося написати роботу з української мови на тему: «Культурні взаємини між Львовом та Києвом в історичнім розвитку українського народу», та «Вплив географічного положення України на її історичне жите» [5, ДАІФО].

У Луцькій українській гімназії в першій половині ХХ століття існував власний молодіжний часопис рукописний «Промінь», у якому у 1930 році йшлося: «З початком шкільного року 1930\31 клуб шкільної молоді «Юнак», який існує при українській гімназії у Луцьку, розпочав свою літературну діяльність, яка проводилася вже кілька років і мала різні успіхи в своїй роботі. Тепер літературна секція при клубі буде видавати поки що місячний журнал «Промінь» під редакцією шкільної молоді» [6, ДАВО].

Крім суто стихійних та організованих в окремих закладах освіти учнівських громадських осередків, чи не найбільшу громадську вагу в середовищі української молоді Західної України відігравали молодіжні організації, що зберігали народні й народно-педагогічні традиції, сприяли розвитку національно-патріотичного духу західноукраїнської молоді. До них, безперечно, належать організації «Сокіл», «Січ», «Пласт», «Луг», «Каменярі», «Доріст» та ін. Їх поява відноситься до кінця ХІХ – початку ХХ століття, і з приводу їхньої діяльності існує досить численна наукова література (І. Андрусів, 1992; І. Боберський, 1939; М. Гуйванюк, 2009; Я. Нагірняк, 2008; Т. Плазова, 2011; Б. Савчук, 1999 та ін.).

Товариство «Сокіл» (1894 р. створення) було засноване на початку як тіловиховне й спортивне (пожежна справа, мандрівництво, наколесництво, стріляння) молодіжне товариство, проте поступово перетворилося на національний осередок виховання патріотизму й українського національного ідеалу. На початку ХХ століття «Сокіл» поширив свою діяльність на всю Західну Україну – Галичину, Покуття, Буковину. Централізований устрій цієї організації – «Сокіл-Батько» у Львові, повітові та місцеві осередки – уможлилював трансляцію провідних ідей українського молодіжного руху від львівського центру до кожного містечка чи села, де діяли ці осередки. Для нас є важливим народно-виховні засади діяльності цієї молодіжної організації.

На підставі аналізу морально-етичних засад діяльності товариства «Сокіл» виділимо ті з них, що, на нашу думку, мають найбільш потужний етнопедагогічний характер:

- 1) Сокіл (ка) завжди прагне виховати здорове тілом і духом молоде покоління української нації;
- 2) Сокіл (ка) завжди любить Україну;
- 3) Сокіл (ка) завжди дбає про народну честь, твердий характер, здоров'я;

4) Сокіл (ка) усвідомлює, що тільки працею і згуртованістю народ здобуде свободу [7, с. 135–137].

Товариство «Пласт» (1911) належить до найбільш поширених серед українців Західної України молодіжних організацій перших десятиліть ХХ століття, про що існує досить обширна наукова й науково-популярна література (П. Богацький, 1951; Ю. Візитів, 2008; В. Окаринський, 2001; О. Савчук, Ю. Старосольський, 1995, та ін.). Попри те, що в основі філософії скаутингу лежить концепція англійського громадського діяча Роберта Бейлен-Пауела, українські пластуни втілили в моделі цієї організації ґрунтовні народно-педагогічні змістові засади: патріотизм, національні традиції, українськість. Як зазначає у своєму дослідженні Ю. Старосольський, метою діяльності «Пласту» є «активний патріотизм» [8, с. 2101–2107].

Як свідчать архівні матеріали, станом на 20-ті рр. ХХ століття мережа «Пласту» була досить розгалуженою, з відділеннями й гуртками / куреннями у Коломиї, Конюхові, Косові, Кременці, Бориславі, Золочеві, Бучачі, Дрогобичі та ін. Як свідчать матеріали Центрального державного історичного архіву України у м. Львові (ф. 389), пластуни створили у своїй структурі додаткові підрозділи виховного й мистецького спрямування (гуртки), що ґрунтувалися на народних традиціях виховання патріотизму; важливе значення для формування патріотизму молоді мали літні табори та святкові акції, котрі проводилися пластунами. Архівні матеріали свідчать також про існування спеціальних пластунських періодичних видань, що полегшували справу поширення ідей «Пласту» і найширшому громадському середовищі: журналу «Світанок», газети «Метеор», журналу «Пластун-Скаут» та інших [9, ЦДІАУ].

Крім суто юнацьких, в Західній Україні існували й жіночі кружки «Пласту», першим серед яких дослідники (В. Лев, А. Кобринська, Д. Рак, С. Бернадин, Л. Дяченко, 1980) називають пластунів жіночої гімназії сестер василіянок у Львові. Цей кружок створився у 1911 р. під опікою Олени Степанівни, випускниці вчительської семінарії УПТ у Львові. Після I-ї світової війни і до 1930 року цей кружок вів активну діяльність серед дівчат-українок Галичини, але в 1930 році польська влада скасувала всі організації «Пласту» у Західній Україні і вони найчастіше стали суто спортивними товариствами [10, с. 33].

Товариство «Січ» було створене стараннями К. Трильовського (представника Генеральної Старшини Українського Січового Союзу у Львові) у 1900 році. Зосереджений спочатку в селах і містечках Снятинщини, Коломийщини, Косівщини, цей рух швидко поширився на всю Галичину, Буковину й Закарпаття. Поклавши в основу своєї діяльності розвиток здорового способу життя, ця молодіжна організація спиралася на народно-педагогічні традиції збереження здоров'я дітей та молоді, тарозвивала їх відповідно до вимог сучасності. Січовики пропагували подолання неписьменності в селянському середовищі, заохочували дітей до вивчення історії свого рідного краю, організовували рухомі бібліотеки україномовної літератури [11, с. 104–109].

Товариство «Луг» було засноване як трансформований варіант молодіжної організації «Сокіл», у зв'язку з чим перейняло і його основні постулати діяльності, передовсім, національно-патріотичного змісту. Попри те, що основним завданням

луговиків було фізичне виховання й військова підготовка, ці основні напрями роботи мали виразний національний зміст. Товариство відкривало свої читальні, бібліотеки, організувало хори й драматичні гуртки [12, ДАІФО].

Всі молодіжні товариства Західної України провадили національно-мистецьку, національно-пошукову й краєзнавчу діяльність. Як зазначає у своєму дослідженні Н. Заставецька (2017), при товаристві «Сокіл», починаючи з 1924 року, гуртківці отримували спеціальні завдання етнографічного й краєзнавчого змісту – для вивчення національної спадщини окремих регіонів у межах т.зв. «національної туристики». На базі львівського «Пласту» планувалося створити спеціальний краєзнавчий музей, який би представляв найбільш цікаві знахідки [11, с. 104–109].

Підсумовуючи діяльність українських молодіжних товариств досліджуваного періоду в Західній Україні, відзначимо їх тісний зв'язок з окресленими нами провідними етнопедагогічними концептами, що ми відобразили в Таблиці.

Діяльність молодіжних громадських організацій Західної України в світлі провідних етнопедагогічних концептів

Етнопедагогічний концепт	Утілення етнопедагогічного концепту в діяльності молодіжних громадських товариств Західної України
Родина	У діяльності учнівських громадських організацій другої половини XIX – перших десятиліть XX століття ми вбачаємо двоєдиний родинний зміст: по-перше, ці громадські організації декларували й втілювали непересічну цінність української родини як найважливішого осередку національного виховання й формування українського патріотичного характеру; по-друге, модель діяльності цих організацій почасти сама нагадувала родину, наприклад, у товаристві «Сокіл» існував навіть «Сокіл-Батько» - центральна організація у Львові. Крім того, керівники відділів, підрозділів, куренів у молодіжних організаціях найчастіше пов'язували свою діяльність з обов'язками батька чи старшого брата
Мова	Усі молодіжні товариства кінця XIX – перших десятиліть XX століття були україномовними і вважали українську мову неодмінним підґрунтям своєї національно спрямованої діяльності. Дотримання україномовності, боротьба за українську мову і українську школу стали одними з головних завдань молодіжних організацій Західної України досліджуваного періоду
Віра	Приналежність учасників молодіжних об'єднань до цінностей християнства стала невід'ємною характеристикою їх аксіологічного простору. Кожна з молодіжних організацій мала серед своїх учасників представників християнських церков (найчастіше –

	греко-католицької), що уможливило дотримання основ віри в повсякденному функціонуванні цих громад. Крім того, моральні засади християнства і моральні кодекси молодіжних організацій в Західній Україні найчастіше співпадали концептуально й процесуально. У 20-х рр. ХХ ст. діяла також релігійна молодіжна організація західноукраїнської молоді – «Католицька Акція Української Молоді» (КАУМ), яка реалізувала концепт Віри як головний серед інших у національному вихованні молоді.
Громада	Західноукраїнські молодіжні товариства стали невід'ємною частиною широкого українського громадського руху початку ХХ століття. Крім того, кожна така організація сама була громадою, реалізувала громадську модель функціонування й управління; колективний (громадовий) характер прийняття рішень забезпечував молодіжним організаціям широку популярність і повагу в західноукраїнській національно свідомій спільноті

Крім відзначених вище молодіжних громадських організацій Західної України, велике значення для збереження етнопедагогічної спадщини українського народу на Західній Україні мала діяльність українських закладів освіти. Так, наприклад, у Луцьку в перші десятиліття ХХ століття діяли українська гімназія, приватна гімназія і лицей з українською мовою викладання Ф. Пекарського та ін. Вони підтримували тісний зв'язок з громадськими організаціями міста й регіону. Чи не найбільш вагоме місце в збереженні педагогічної спадщини і етнопедагогічних традицій західних українців у Луцьку належало *Товариству імені Лесі Українки*. Як свідчить Статут цієї громадської організації: «метою Товариства є дбати про середнє і нижче шкільництво в Луцьку. До досягнення цієї мети змагає Товариство всіма законом дозволеними засобами, а передовсім буде: а) утримувати 8-ми класову українську гімназію в Луцьку, б) засновувати середні школи різного типу, ... г) будувати будинок для гімназії, ... е) засновувати й вести збірні корепетиції для молоді, наділювати їх книжками, шкільним приладдям і одягом, ... л) видавати підручники та інші книги, що відносяться до середнього шкільництва, м) улаштовувати вистави, концерти, забави, вечорниці, виклади й відчити при вжитті всякого рода світляних образів та інших відповідних приладів...» [17, ДАВО].

Проведений вище аналіз діяльності громадських організацій Західної України, що об'єднували дітей та молодь у прагненні до збереження народних традицій, народно-педагогічного досвіду, дозволяє стверджувати наступне:

1) громадська складова молодіжного й дитячого руху в другій половині ХІХ – на початку ХХ століття у своєму змісті орієнтувалася на патріотичні засади фізичного розвитку, здоров'я й просвіти підростаючих поколінь західних українців в умовах польської окупації;

2) молодіжні й дитячі громадські утворення досліджуваного (передовсім, кінця XIX – перших десятиліть XX століття) періоду підтримували тісний зв'язок з найбільш потужними культурно-освітніми спільнотами краю – «Просвітою» й «Рідною школою», які виступали почасти ініціаторами створення чи співзасновниками молодіжних товариств;

3) у змісті й напрямках діяльності переважної більшості молодіжних громадських товариств Західної України в досліджуваний період нами не виявлено чітко окресленого етнопедагогічного складника; проте ми вважаємо, що весь зміст діяльності цих організацій мав чітко виражену національну спрямованість, пошану до сімейних основ виховання, української мови та християнства як морального підґрунтя виховного процесу.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Отже, такі форми організації дітей та молоді в Західній Україні на початку XX століття сприяли розвитку й поширенню потужних молодіжних організацій європейського зразка, що, проте, зберегли й розвинули власну національно-патріотичну ідентичність у розумінні розвитку рідної мови, християнської віри, родинних основ виховання та впливу громади на становлення особистості. У зв'язку з цим встановлено основні характеристики функціонування етнопедагогічних концептів Родина, Мова, Віри й Громади в діяльності молодіжних громадських товариств Західної України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кирчів Р. Традиційне і нове у фольклорі на західноукраїнських землях міжвоєнного двадцятиріччя. Міфологія і фольклор. 2008. №1. С.6–19.
2. ДАІФО. Коломийська державна українська гімназія. 1921–1939 гг. Державний архів Івано-Франківської області. Ф.537, оп.1., спр.133., арк.5.
3. Козоріс М. Діточе сьвято. Сценічний образок в 2 діях. Львів: Друкарня наукового товариства імені Шевченка, 1914. 15 с.
4. ДАВО. Переписка с української парламентської репрезентативної Волинської духовної консисторією і др. Організаціями об изучении журнала «За соборность» о проведеніи собраний и др. Вопросам. 1925–1936. Державний архів Волинської області. Ф.63. оп.1. спр.17. 169 арк., арк.29.
5. ДАІФО. Коломийська державна українська гімназія. 1921–1939 гг. Державний архів Івано-Франківської області. Ф.537, оп.1., спр.133., арк.8.
6. ДАВО. Товариство імені Лесі Українки. Луцька українська гімназія. Списки вчителів, батьківського комітету, учнів гімназії управи товариства за 1928–30 років. Місце знаходження гімназії за 1927–0 роки, клуб «Юнак», часопис «Промінь», шкільний кооператив за 1930 рік. Державний архів Волинської області. Ф.190. оп.1. спр.2. 196 арк., арк.7.
7. Лісовець О.В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України. Київ: Альма Матер, 213 с.
8. Старосольський Ю. Пласт. Енциклопедія українознавства. Словникова частина. Т. 6. С. 2101-2107.
9. ЦДІАУ у м.Львові. Листування Верховного командування з куренями у Золочеві про організацію таборів, здачу пластових проб, присвоєння звання. ЦДІАУ у м.Львові. ф.389, спр. 235, 1923–1930 рр. 57 арк.
10. Пропам'ятна книга гімназії сестер Василіянок у Львові / редкол.: В. Лев, А. Кобринська, Д. Рак, С. Бернадін, Л. Дяченко; Наукове товариство ім. Шевченка; Париж; Сидней; Нью-Йорк: [б. в.], 1980. 334 с., с. 33.
11. Сова А. Діяльність організації «Луг» на Брідщині (за матеріалами часопису «Вісти з Лугу»). Брідщина – край на межі Галичини й Волині. Матеріали п'ятої краєзнавчої конференції,

присвяченої Дню пам'яток історії та культури). Броди: Бродівський історико-краєзнавчий музей, 2011. Вип. 4. С. 104–109.

12. ДАІФ. Листування з Станіславівським воєводством про діяльність нац. Організацій «Луг». Товмацьке повітове староство. Державний архів Івано-Франківської області. Ф.91, оп.1., спр.45. 1934–1939 рр.

REFERENCES

1. Kirchev R. (2008) Traditional and new in folklore in the western lands of the interwar twentieth century. *Mythology and folklore*. №1. P.6–19.
2. DAIFO. Kolomyia State Ukrainian Gymnasium. 1921–1939 State Archives of Ivano-Frankivsk region. F.537, op.1., File 133, sheet 5.
3. Kozoris M. (1914) Children's holiday. Stage image in 2 acts. Lviv: Shevchenko Scientific Society Printing House, 15 p.
4. DAVO. Correspondence with the Ukrainian parliamentary representative Volyn Spiritual Consistory and other organizations on the study of the magazine «For the catholicity» on holding meetings and other issues. 1925-1936. State Archives of Volyn Region. F.63. op.1. спр.17. 169 sheets, sheets 29.
5. DAIFO. Kolomyia State Ukrainian Gymnasium. 1921–1939 State Archives of Ivano-Frankivsk region. F.537, op.1., File 133, sheet 8.
6. DAVO. Lesya Ukrainka Society. Lutsk Ukrainian gymnasium. Lists of teachers, parents' committee, students of the gymnasium of the board of the society for 1928-30. Location of the gymnasium for 1927-30, club «Young Man», magazine «Ray», school cooperative for 1930. State Archives of Volyn Region. F.190. op.1. file 2. 196 sheets, sheet 7.
7. Lisovets OV Theory and methods of working with children's and youth organizations of Ukraine. Kyiv: Alma Mater, 213 p.
8. Starosolsky Y. Plast. Encyclopedia of Ukrainian Studies. Vocabulary part. T.6. S.2101–2107.
9. CDIAU in Lviv. Correspondence of the Supreme Command with the huts in Zolochiv about the organization of camps, delivery of formation samples, assignment of ranks. CDIAU in Lviv. F.389, file no. 235, 1923–1930 57 sheets.
10. Commemorative book of the gymnasium of the Basilian sisters in Lviv / editors: V. Lev, A. Kobrynska, D. Rak, S. Bernadyn, L. Dyachenko; Scientific Society. Shevchenko; Paris; Sydney; New York: [b. V.], 1980. 334 p., p. 33.
11. Owl A. (2011) The activities of the organization «Meadow» in the Bridg region (according to the magazine «News from the Meadow»). Bridshchyna is a region on the border of Galicia and Volhynia. Proceedings of the fifth local history conference dedicated to the Day of Historical and Cultural Monuments). Brody: Brody Museum of History and Local Lore, Issue. 4. P. 104–109.
12. DAIF. Correspondence with Stanislaviv Voivodeship about the activities of nat. Organizations «Meadow». Tovmat County Eldership. State Archives of Ivano-Frankivsk region. F.91, op.1., File 45. 1934–1939